

Osnovna šola Leona Štuklja Maribor
Klinetova ulica 18, Maribor

Mladi raziskovalci Slovenije

54. srečanje

Raziskovalna naloga

GLASBA - MOJ DRUGI SVET

Raziskovalno področje: ETNOLOGIJA

Avtorica:

Zala Vodušek, 8. razred

Mentor: Marko Furek

Somentorja: Mateja Vodušek, Mitja Vodušek

Maribor, 2020

1	Uvod	1
1.1	Namen in cilji raziskovalne naloge.....	1
1.2	Predvidene metode za doseganje ciljev raziskovalne naloge.....	2
1.3	Hipoteze in omejitve v raziskovalni nalogi.....	2
2	Glasba za različne priložnosti.....	3
2.1	Slovenska ljudska glasba.....	4
2.2	Klasična glasba	5
2.3	Popularna glasba.....	6
2.4	Plesna glasba in plesi	7
2.5	Narodno-zabavna glasba	7
2.6	Vokalna in zborovska glasba	8
3	Mediji, preko katerih se predvaja glasba.....	10
4	Anketa	11
4.1	Analiza ankete po vprašanjih	12
5	Intervju.....	22
5.1	Namen intervjuja	22
5.2	Intervju z učiteljem glasbe v osnovni šoli Markom Furekom.....	22
6	Ugotovitve.....	26
7	Družbena odgovornost.....	27
8	Priporočila in predlogi.....	28
8.1	Folklorne delavnice za učence prve triade	29
8.2	Glasbene uganke.....	32
8.3	Učenec poučuje.....	33
8.4	Kulturni dan - predlog izvedbe.....	35
9	Zaključek.....	41
	Seznam literature	43
	Priloge	45

Kazalo slik

Slika 1: Piščal iz kosti iz približno 45.000 let pr. Kr.....	3
Slika 2: Angeli, ki igrajo na glasbila iz leta okoli 1475-1497	4
Slika 3: Pevci mladinske folklorne skupine KUD Študent.....	5
Slika 4: Razporeditev glasbil v simfoničnem orkestru.....	6
Slika 5: Popularnost različnih glasbenih zvrsti	7
Slika 6: Kvadratasta notacija iz časa renesanse	8
Slika 7: Mladinski pevski zbor OŠ Leona Štuklja Maribor.....	9
Slika 8: Glasbenik in učitelj Marko Furek.....	22
Slika 9: Šolski logotip.....	29
Slika 10: Skica logotipa	30
Slika 11: Logotip.....	30
Slika 12: Spletna stran folklorne skupine Št(r)ukeljčki.....	31
Slika 13: QR koda za dostop do spletne strani.....	31
Slika 14: Risbica učenca 3. razreda.....	34
Slika 15: Material za izdelavo ropotuljice	36
Slika 16: Ropotuljica – končni izdelek.....	37
Slika 17: Material za izdelavo piščali.....	37
Slika 18: Piščal – končni izdelek.....	38
Slika 19: Material za izdelavo brleka	38
Slika 20: Brlek – končni izdelek	39
Slika 21: Material za izdelavo nunalce.....	39
Slika 22: Nunalca – končni izdelek	40

Kazalo grafov

Graf 1: Število sodelujočih glede na šolo in razred.....	11
Graf 2: Število sodelujočih fantov in punc iz OŠ.....	11
Graf 3: Število sodelujočih fantov in punc iz GŠ.....	12
Graf 4: Število učencev, ki radi poslušajo glasbo – OŠ	12
Graf 5: Število učencev, ki radi poslušajo glasbo – GŠ	13
Graf 6: Pogostost poslušanja glasbe - OŠ.....	13
Graf 7: Pogostost poslušanja glasbe – GŠ	13
Graf 8: S kom učenci poslušajo glasbo - OŠ	14
Graf 9: S kom učenci poslušajo glasbo - GŠ	14
Graf 10: Pogostost poslušanja glasbe ob različnih priložnostih - OŠ	15
Graf 11: Pogostost poslušanja glasbe ob različnih priložnostih - GŠ	15
Graf 12: Poslušanje glasbe glede na izvajalca - OŠ	16
Graf 13: Poslušanje glasbe glede na izvajalca - GŠ	16
Graf 14: Zvrsti, ki so jih našteli v OŠ.....	17
Graf 15: Zvrsti, ki so jih našteli v GŠ.....	17
Graf 16: Pogostost poslušanja glasbe med učenci - OŠ	18
Graf 17: Pogostost poslušanja glasbe med učenci - GŠ	18
Graf 18: Poslušanje glasbe preko različnih medijev - OŠ.....	19
Graf 19: Poslušanje glasbe preko različnih - GŠ	19
Graf 20: Pomembnost vrtenja glasbe slovenskih izvajalcev na radiu - OŠ.....	20
Graf 21: Pomembnost vrtenja glasbe slovenskih izvajalcev na radiu - GŠ.....	20
Graf 22: Pomembnosti pri poslušanju glasbe med učenci - OŠ.....	21
Graf 23: Pomembnosti pri poslušanju glasbe med učenci - GŠ.....	21

Povzetek

Namen raziskovalne naloge je bil raziskati poznavanje različnih zvrsti glasbe med mladimi. Zanimalo me je, ali so razlike med učenci, ki ne obiskujejo glasbene šole in učenci, ki glasbeno šolo obiskujejo. Zanimalo me je, kako pogosto učenci poslušajo glasbo, ob katerih priložnostih in katere zvrsti poslušajo, preko katerega medija ter kako pomembni so jim besedilo, melodija in jezik, v katerem je pesem.

Zastavila sem hipoteze, ki sem jih na koncu raziskovanja potrdila ali ovrgla. V ta namen sem opravila anketiranje učencev osnovne in glasbene šole. Nato sem naredila še intervju z učiteljem glasbe, skozi katerega sem preverila in primerjala odgovore, ki sem jih dobila z anketiranjem ter dobila podrobnejši pogled v zaznavanje glasbe in glasbenih zvrsti njegovih učencev.

In ker je glasba svet, v katerem se odlično počutim, v njem uživam, me izpopolnjuje in neizmerno veseli, sem se odločila, da ta svet še podrobneje raziščem skozi pripravo raziskovalne naloge. Ob koncu naloge sem pripravila priporočila in predloge, ki se nanašajo na pripravo folklornih delavnic, glasbenih ugank in izvedbo kulturnega dne ter sodelovanje pri projektu Učenec poučuje. Zasnovala sem spletno stran za folklorno skupino ter QR kodo za dostop do spletne strani.

Ključne besede: glasba, popularna glasba, plesna glasba, vokalna glasba, zvrsti glasbe, folklor.

Zahvala

Zahvaljujem se mentorju in koordinatorki raziskovalne dejavnosti na šoli ter staršema za vzpodbudo in pomoč pri nastajanju raziskovalne naloge.

Krajšave

OŠ	osnovna šola
GŠ	glasbena šola
SFG	solfeggio
DN	domača naloga
uč.	učencem/učencev

1 UVOD

Glasbo, petje in ples imam rada že od malih nog. Že v vrtcu sem začela peti v pevskem zboru, obiskovala pa sem tudi plesno šolo, kjer smo plesali na otroške pesmice.

Z vstopom v šolo sem začela sodelovati v šolskem pevskem zboru. Znanka pa me je začela učiti klavir. Ker me je igranje klavirja veselilo, sta me starša pri devetih letih vpisala v glasbeno šolo. Sedaj šolanje nadaljujem na višji stopnji osnovnega glasbenega izobraževanja.

V drugem razredu OŠ je moje plesne vaje zamenjala folklor in še danes svoje plesno znanje nadgrajujem s plesanjem v mladinski folklorni skupini. Poleg negovanja slovenske kulturne dediščine, skozi folkloro spoznavam številne ljudske igre, skoraj že pozabljene običaje, ljudske pesmi in plese.

Zaradi veselja do petja pa sem lansko leto pričela obiskovati še ure solo petja. Tako lahko rečem, da moj prosti čas izpopolnjujejo dejavnosti, ki me resnično zelo veselijo. To so igranje klavirja, petje in ples, torej glasba. Zato lahko tudi rečem, da je glasba moj drugi svet. Svet, v katerem se odlično počutim, v njem uživam, me izpopolnjuje in neizmerno veseli. Zato sem se odločila, da ta svet še podrobneje raziščem skozi pripravo raziskovalne naloge.

1.1 Namen in cilji raziskovalne naloge

Namen raziskovalne naloge bo raziskati poznavanje različnih zvrsti glasbe med učenci OŠ in GŠ. Zanimalo me bo, ali so razlike med učenci, ki ne obiskujejo GŠ in učenci, ki GŠ obiskujejo. Zanimalo me bo, kako pogosto učenci poslušajo glasbo, ob katerih priložnostih jo poslušajo, katere zvrsti glasbe poslušajo, preko katerega medija najpogosteje poslušajo glasbo ter ali jim je pomembno besedilo ali melodija pesmi ter jezik pesmi.

Cilji raziskovalne naloge:

- proučiti literaturo,
- raziskati, katere zvrsti glasbe poslušajo učenci, preko katerih medijev poslušajo glasbo in kaj jim je ob poslušanju najpomembnejše,
- narediti anketo med učenci OŠ in GŠ,

- narediti intervju z učiteljem glasbe,
- podati ugotovitve, predloge in priporočila.

1.2 Predvidene metode za doseganje ciljev raziskovalne naloge

Proučila bom literaturo s področja glasbe, različnih zvrsti glasbe, glasbenega ustvarjanja in zgodovine glasbe.

Uporabila bom metodo anketnega vprašalnika in intervju.

Sestavila bom anketni vprašalnik in opravila anketiranje učencev na OŠ in GŠ. Opravila bom tudi intervju z osebo, ki je že vrsto let povezana z glasbo in njenim poučevanjem. Pričakujem, da bom v pogovoru z njim dobila podrobnejši pogled v zaznavanje in razumevanje glasbe njegovih učencev. Z intervjujem bom preverila in primerjala odgovore, ki jih bom dobila z anketiranjem. Na ta način bom preverila zastavljene hipoteze.

1.3 Hipoteze in omejitve v raziskovalni nalogi

Pri raziskovalni nalogi sem zastavila naslednje hipoteze:

- H1: Učencem besedilo pesmi ni pomembno.
- H2: Učenci najraje poslušajo rap.
- H3: Učenci raje poslušajo glasbo tujih kot domačih (slovenskih) izvajalcev.
- H4: Učenci znajo naštetih osnovne zvrsti popularne glasbe.
- H5: Učenci glasbo najpogosteje poslušajo preko YouTubea.

Pri anketiranju se bom omejila na učence 7., 8. in 9. razreda OŠ ter 6. razreda nižje stopnje osnovnega glasbenega izobraževanja in 1. in 2. razreda SFG višje stopnje osnovnega glasbenega izobraževanja. Gre za starostno primerljivi vzorec učencev.

2 GLASBA ZA RAZLIČNE PRILOŽNOSTI

Glasba je umetnost, lahko pa je tudi oblika zabave. Glasba je stara toliko kot človeštvo. Prva glasbila so ljudje našli v naravi, to so bili kamni, les, školjke, kosti, iz njih so izdelali tudi prva glasbila. Ljudsko glasbilo lahko postane vsako glasbilo, če nanj igrajo ljudski godci melodije iz ljudskega izročila in sicer ob različnih priložnostih (Korpič, 2008, str. 3-6).

Slika 1: Piščal iz kosti iz približno 45.000 let pr. Kr.

(Vir: <http://www.divje-babe.si/neandertalceva-piscal/>)

Glasbo ustvarjajo skladatelji, poustvarjajo pa jo glasbeniki, ki jo izvablajo iz glasbil ali ustvarjajo z lastnim glasom (Wikipedija 1, 2019).

Svetovni dan glasbe je 1. oktober. Prvič so ga obeležili leta 1975, pobudo zanj je dal violinist in dirigent Yehudi Menuhin (Wikipedija 1, 2019). Namen obeleževanja dneva glasbe je promocija glasbene umetnosti (prav tam).

Slika 2: Angeli, ki igrajo na glasbila iz leta okoli 1475-1497

(Vir: Waugh, 2000, str. 10-11)

2.1 Slovenska ljudska glasba

Ljudje so že od nekdaj peli. Peli so predvsem po domovih in ob različnih priložnostih, kot na primer ob trgatvah, ličkanju, kolinah in na porokah.

Slovensko ljudsko glasbo so izvajali ljudski pevci in godci. Za ljudske pevce je značilno, da je pesem začel peti en pevec, nato so se mu pridružili še ostali in pesem je zazvenela na edinstven način, z vsemi značilnostmi pokrajine (Gaberščik, 2007, str. 42). »Ljudska pesem že zaradi svojih značilnosti (večglasje, svoboden ritem, tempo) ob sebi ne potrebuje glasbil, ne ritmičnih ne melodičnih«, vendar se k ljudski pesmi lahko dodajajo tudi glasbila, najpogosteje harmonika (prav tam, str. 42). Ljudske pesmi so peli predvsem neuki pevci, največkrat v skupini, petje je bilo glasno in grleno, po navadi je tisti, ki je imel močnejšo pevsko žilico začel peti naprej (Močnik, Habjanič Gaberšek in Ivačič, 2007, str. 81). Danes je izvajalcev slovenske ljudske glasbe dovolj, kar dokazujejo številne skupine, ki izvajajo ljudsko glasbo na preporodni način, ljudsko glasbo vežejo v folkloro ali jo uporabljajo v popularno-glasbenih zvrsteh (Volk, 2007, str. 67-68).

Na sliki 3 so pevci Mladinske folklorne skupine KUD Študent pri prepevanju slovenskih ljudskih pesmi v Mariboru decembra 2019.

Slika 3: Pevci mladinske folklorne skupine KUD Študent

(Vir: družinski arhiv)

2.2 Klasična glasba

Klasična glasba ponuja duhovno izpolnitev, od drugih zvrsti glasbe se razlikuje po svoji silovitosti, očarljivosti, ganljivosti, neulovljivosti in je sposobna izraziti nekaj, kar ni mogoče povedati v vsakdanjem jeziku (Waugh, 2000, str. 9).

Orkester je vsestranski inštrument, ki razpolaga z razkošjem in raznolikostjo zvokov (Waugh, 2000, 22). V orkestru so zastopana godala, tolkala, trobila in pihala. Razvoj sodobnega orkestra se je začel leta 1720, ko so se v nemškem mestu Mannheim v mannheimski ansambel oz. orkester združili najboljši inštrumentalisti (Švigelj, 2015, str. 120). V orkestru so zelo pomemben inštrument godala, ki jih je po številu največ, saj če v orkestru ni godal, to imenujemo ansambel (Waugh, 2000, str. 24).

Simfonija (kar pomeni zveneti skupaj) je nastala sredi 18. stoletja, ko je dotlej tri-stavčno delo dobilo še četrti stavek (Švigelj, 2015, str. 126). Danes je razporeditev glasbil v simfoničnem orkestru ustaljena (Waugh, 2000, str. 23), prikazana je na sliki 4.

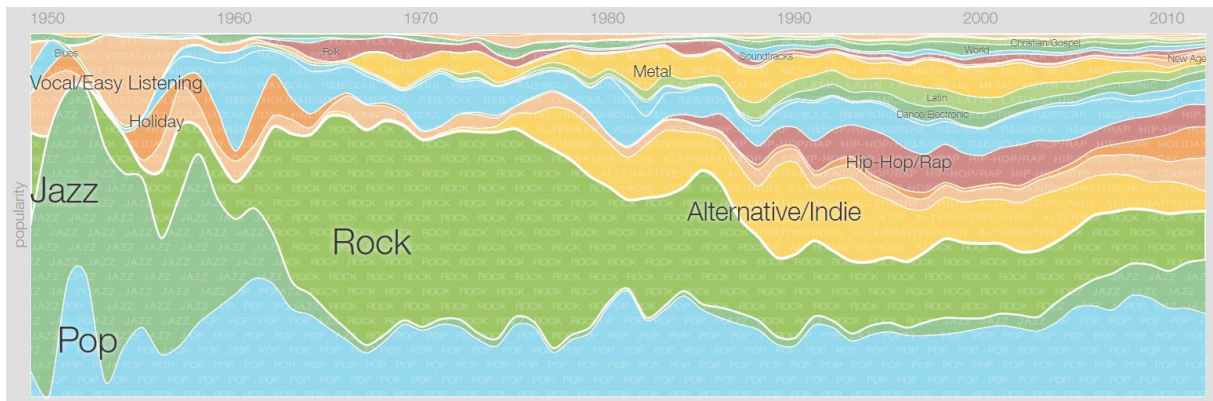
Slika 4: Razporeditev glasbil v simfoničnem orkestru

(Vir: Waugh, 2000, str. 23)

2.3 Popularna glasba

Razlika med popularno glasbo in klasično glasbo je v tem, da pop glasba vzdržuje isto razpoloženje od začetka do konca skladbe, pri klasični glasbi pa se razpoloženje nenehno menjuje (Waugh, 2000, str. 55).

Na sliki 5 je prikaz časovne premice zvrsti popularne glasbe od leta 1950 do danes, ki prikazuje, kako se je popularnost različnih zvrsti spreminjala skozi čas. Iz slike je razvidno, da je od leta 1950 do 1960 bil najbolj popularen jazz, nato je popularnost prevzel rock. Pop pa je prisoten v celotnem opazovanem obdobju, vendar brez izrazito izstopajočega obdobja.

Slika 5: Popularnost različnih glasbenih zvrsti

(Vir: <https://music-timeline.appspot.com/#>)

2.4 Plesna glasba in plesi

Že v najstarejših kulturah je ples spremljal dogodke iz vsakdanjega življenja, bil je spremljevalec ljudskih običajev in verovanj (Širca Pavčič, 2018, str. 26). Skoraj vsi plesi so bili najprej ljudski plesi, kasneje pa so se iz kmečkega okolja selili v razkošne plesne dvorane in meščanske salone ter se tako skozi čas spreminjali, preoblikovali in nastajali vedno novi plesi (prav tam). V 16. stoletju je plesna glasba prišla še posebej v modo, plese pa so spremljali pihalni ansambli, lutnje ali dude (Švigelj, 2015, str. 57).

Plese danes delimo glede na obliko, izvor in naravo plesa na (Močnik, Habjanič Gaberšek, Ivačič, 2007, str. 109-113):

- ljudske plese,
- družabne plese in
- balet.

2.5 Narodno-zabavna glasba

Narodno-zabavna glasba se je razvila leta 1953, ko je nastal Ansambel bratov Avsenik (Eterović, 2007, str. 53). Narodno-zabavna glasba je pogosto prisotna na veselicah, porokah, njej pa je posvečenih tudi kar nekaj festivalov in tekmovanj, nekateri ji slabšalno

pravijo »goveja muska« (Wikipedija 2, 2019). Najbolj značilni instrumenti v narodno-zabavni glasbi so harmonika, kitara, klarinet, trobenta ter kontrabas, najbolj znana narodno-zabavna ansambla pri nas pa Ansambel bratov Avsenik in Ansambel Lojzeta Slaka.

2.6 Vokalna in zborovska glasba

Ljudska glasba v vseh obdobjih in kulturah je eden izmed pomembnejših stebrov ustvarjanja vokalne glasbe (Širca Pavčič, 2018, str. 49). V vokalno glasbo, kjer vox latinsko pomeni glas, uvrščamo vse oblike muziciranja, v katerem sodelujejo pevski glasovi (prav tam).

V 18. stoletju je zborovsko petje zelo napredovalo in se iz krajev verskega čaščenja pričelo seliti v koncertne dvorane (Švigelj, 2013, str. 136). Cerkev je za potrebe bogoslužja negovala enoglasno petje - gregorijanski koral, v času renesanse pa se je razvilo večglasje in to dobo imenujemo zlata doba zborovstva, nastali so motet, maša, madrigal ter opera (Širca Pavčič, 2018, str. 49). Slika 6 prikazuje kvadratasto notacijo iz časa renesanse.

Slika 6: Kvadratasta notacija iz časa renesanse

(Vir: Waugh, 2000, str. 50)

Ena izmed značilnih vokalnih glasbenih zasedb je pevski zbor (Širca Pavčič, 2018, str. 50), ki je prikazan na sliki 7. Pevske zборе delimo glede na barvo glasu, velikost zasedbe, tematiko repertoarja ter na poklicne in amaterske pevske zборе (prav tam).

Slika 7: Mladinski pevski zbor OŠ Leona Štuklja Maribor

(Vir: družinski arhiv)

3 MEDIJI, PREKO KATERIH SE PREDVAJA GLASBA

Nekoč so ljudje glasbo poslušali v živo, danes pa jo srečujemo skoraj na vsakem koraku. Sodobna elektronika omogoča nagel razvoj naprav za zapisovanje in predvajanje glasbe (Močnik, Habjanič Gaberšek, Ivačič, 2007, str. 107). Danes so glavni mediji, preko katerih se posluša glasba, radijske postaje, YouTube in mobilni telefoni. Videospoti na televiziji, kasetofoni, gramofoni se uporabljajo še zelo redko.

Radio je tehnologija, ki omogoča prenos signalov s prilagajanjem elektromagnetnih valov, ki imajo manjše frekvence kot svetloba (Wikipedija 3, 2019). Izraz radio hkrati pomeni tudi radijski oddajnik, radijski sprejemnik in ustanovo, ki ustvarja radijski program (prav tam).

YouTube »je priljubljena spletna stran za izmenjavo videoposnetkov, kjer jih uporabniki lahko pregledujejo, komentirajo in ocenjujejo« (Wikipedija 4, 2019). Ustanovili so jo trije Američani leta 2005, danes pa je brezplačni medij za objavo videoposnetkov ter je tudi sredstvo za promocijo neznanih filmskih in glasbenih avtorjev, ki lahko po tej poti pridejo tudi na druge medije (prav tam).

Z razvojem mobilnih oziroma pametnih telefonov in dostopnostjo interneta se je začela uporaba telefonov tudi za poslušanje glasbe in predvajanje glasbenih videospotov. To je še posebej v modi pri mlajših uporabnikih, saj je s tem omogočeno poslušanje glasbe na vsakem koraku, pri športnih aktivnostih, na poti v šolo, ob čakanju na avtobus itd. Telefoni in pametne naprave imajo še eno prednost, omogočajo, da si poslušalec sam izbere pesmi in izvajalce, ki jih želi poslušati.

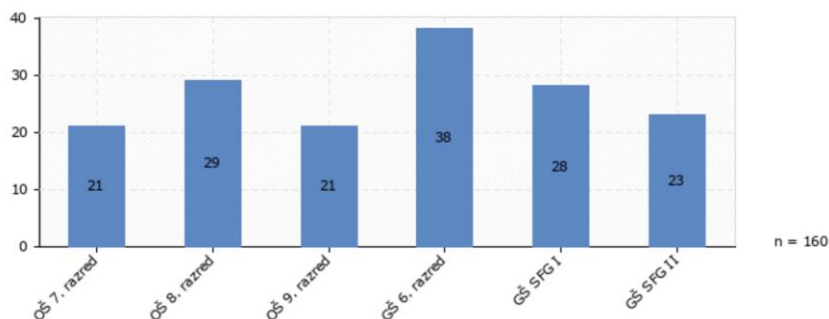
4 ANKETA

Anketiranje sem izvedla na OŠ Leona Štuklja Maribor in Konservatoriju za glasbo in balet Maribor. Ankete sem obdelala s programom za spletne ankete Ika.

Anketni vprašalnik, ki je v Prilogi 1, je izpolnilo 160 učencev. Od tega 71 iz OŠ in 89 iz GŠ, kar prikazuje graf 1.

Graf 1: Število sodelujočih glede na šolo in razred

(Vir: Ika)

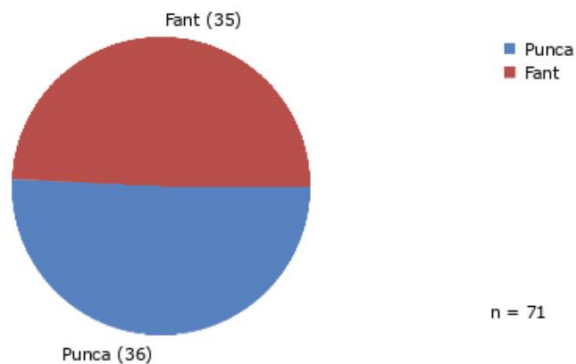

Anketni vprašalnik je izpolnilo 71 učencev OŠ (21 iz 7., 29 iz 8. in 21 iz 9. razreda) ter 89 učencev GŠ (38 iz 6. razreda, 28 iz SFG I in 23 iz SFG II).

Grafa 2 in 3 prikazujeta število sodelujočih glede na spol.

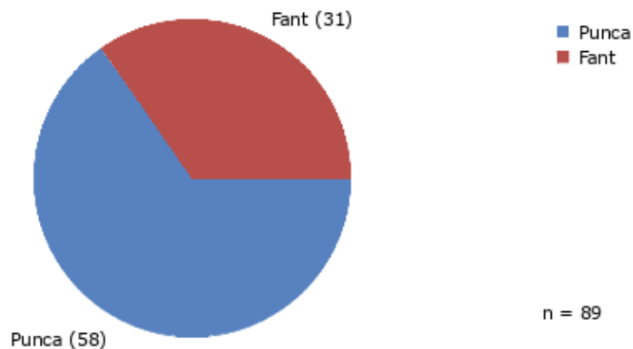
Graf 2: Število sodelujočih fantov in punc iz OŠ

(Vir: Ika)

Graf 3: Število sodelujočih fantov in punc iz GŠ

(Vir: 1ka)

Anketni vprašalnik je v OŠ izpolnilo 36 punc (51 %) in 35 fantov (49 %), v GŠ pa 58 punc (65 %) in 31 fantov (35 %).

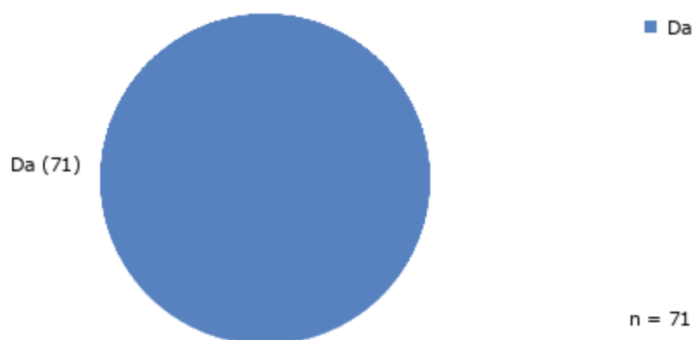
4.1 Analiza ankete po vprašanjih

V anketnem vprašalniku je bilo 10 vprašanj. Analiza po vprašanjih sledi v nadaljevanju.

1. *Ali rad(a) poslušáš glasbo?*

Graf 4: Število učencev, ki radi poslušajo glasbo – OŠ

(Vir: 1ka)

Graf 5: Število učencev, ki radi poslušajo glasbo – GŠ

(Vir: 1ka)

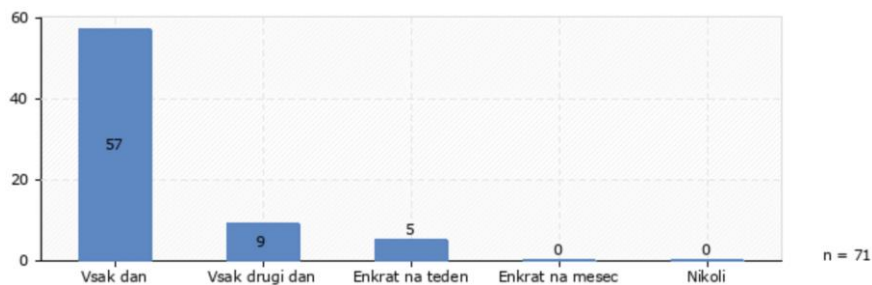

Prav vsi učenci OŠ (71 uč.) in GŠ (89 uč.) radi poslušajo glasbo.

2. Kako pogosto poslušáš glasbo?

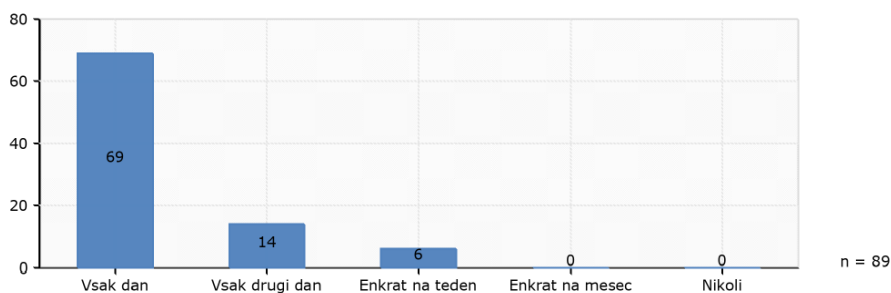
Graf 6: Pogostost poslušanja glasbe - OŠ

(Vir: 1ka)

Graf 7: Pogostost poslušanja glasbe – GŠ

(Vir: 1ka)

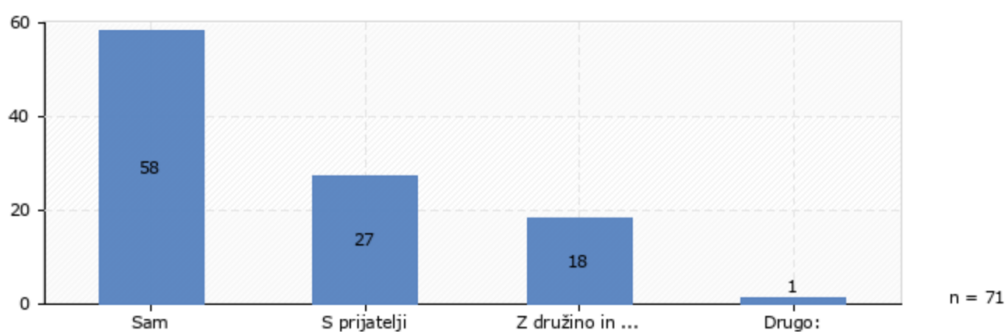

Večina učencev glasbo poslušajo vsak dan - 57 učencev OŠ (80 %) in 69 učencev GŠ (78 %). 9 uč. OŠ (13 %) ter 14 uč. GŠ (16 %) jo poslušajo vsak drugi dan.

3. S kom po navadi poslušajo glasbo?

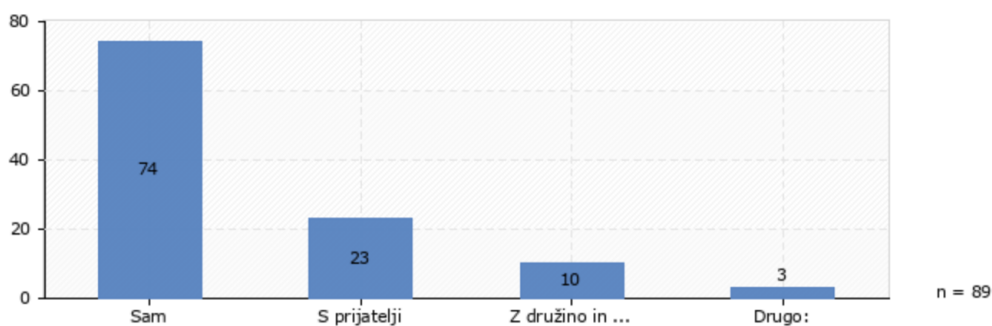
Graf 8: S kom učenci poslušajo glasbo - OŠ

(Vir: 1ka)

Graf 9: S kom učenci poslušajo glasbo - GŠ

(Vir: 1ka)

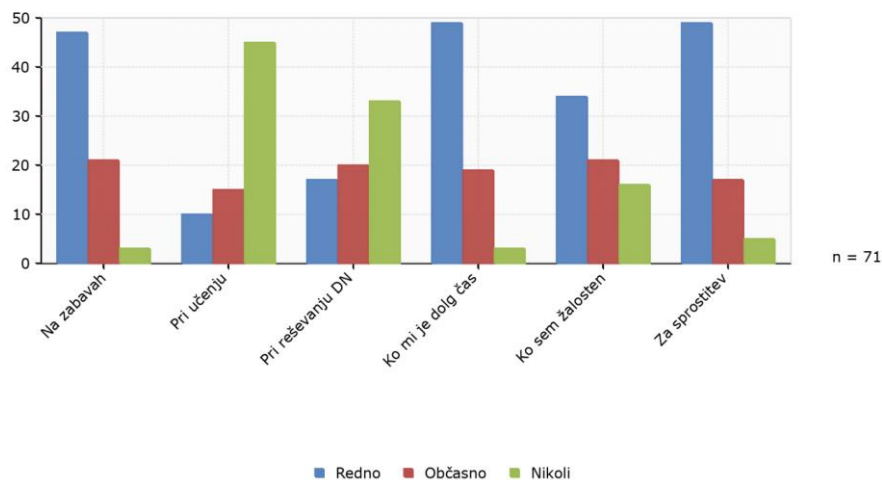

Učenci večinoma glasbo poslušajo sami - 58 uč. OŠ (82 %) in 74 uč. GŠ (83 %). Učenci glasbo poslušajo tudi s prijatelji - 27 uč. OŠ (38 %) ter 23 uč. GŠ (26 %).

4. Označi, kako pogosto poslušajo glasbo ob naslednjih priložnostih: na zabavah, pri učenju, pri reševanju DN, ko mi je dolg čas, ko sem žalosten, za sprostitev.

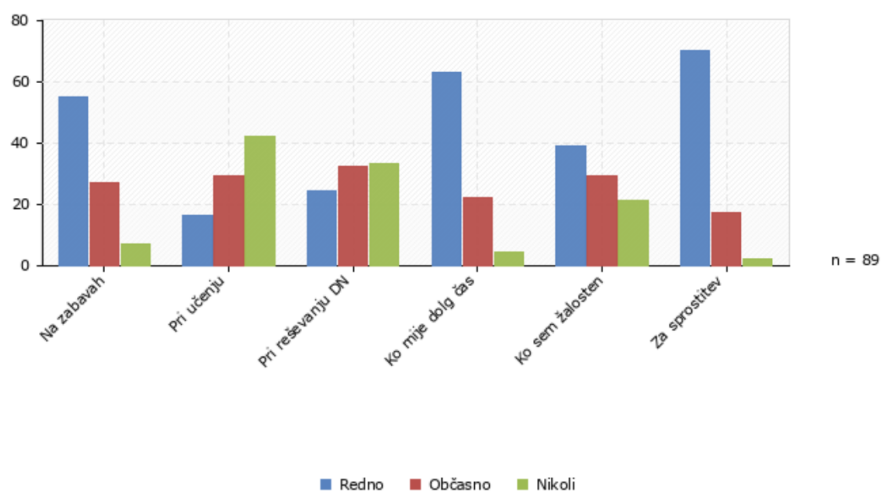
Graf 10: Pogostost poslušanja glasbe ob različnih priložnostih - OŠ

(Vir: 1ka)

Graf 11: Pogostost poslušanja glasbe ob različnih priložnostih - GŠ

(Vir: 1ka)

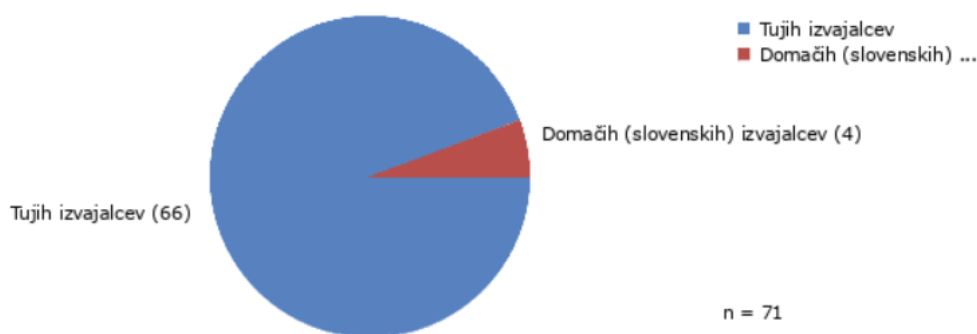
Učenci OŠ glasbo redno poslušajo za sprostitvev (49 uč. ali 69 %), ko jim je dolg čas (49 uč. ali 69 %) ali na zabavah (47 uč. ali 66 %). Največ učencev OŠ glasbe nikoli ne poslušajo pri učenju (45 uč. ali 64 %) ter pri reševanju DN (33 uč. ali 47 %).

Učenci GŠ glasbo redno poslušajo za sprostitev (70 uč. ali 79 %), ko jim je dolg čas (63 uč. ali 71 %) ali na zabavah (55 uč. ali 62 %). Največ učencev GŠ glasbe nikoli ne poslušajo pri učenju (42 uč. ali 48 %) ter pri reševanju DN (33 uč. ali 37 %).

5. Glasbo katerih izvajalcev raje poslušajo?

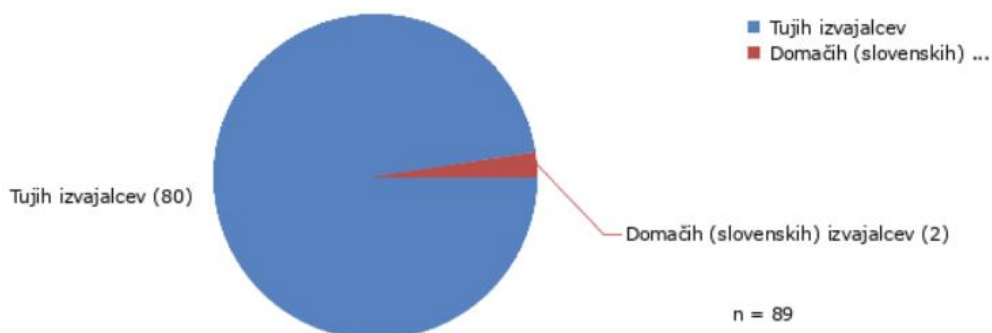
Graf 12: Poslušanje glasbe glede na izvajalca - OŠ

(Vir: 1ka)

Graf 13: Poslušanje glasbe glede na izvajalca - GŠ

(Vir: 1ka)

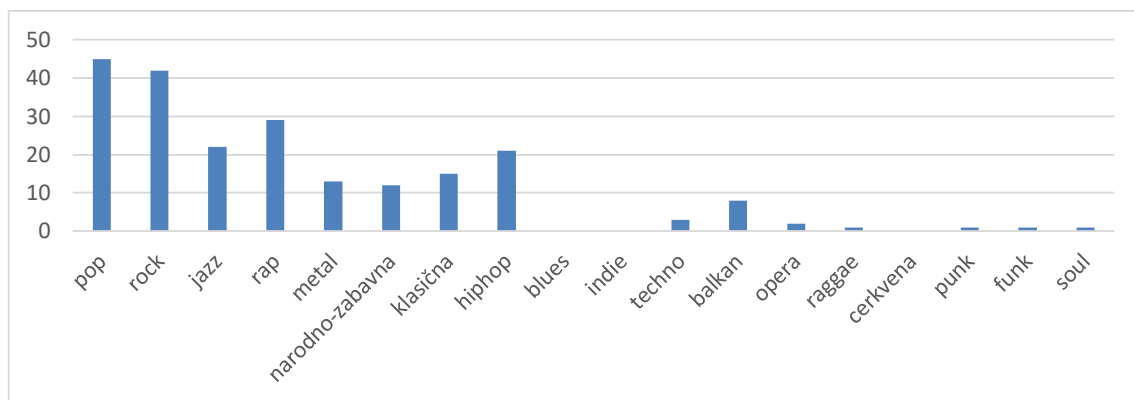
Učenci OŠ raje poslušajo glasbo tujih (66 uč. ali 94 %) kot domačih izvajalcev (4 uč. ali 6 %).

Tudi učenci GŠ raje poslušajo glasbo tujih (80 uč. ali 98 %) kot domačih izvajalcev (2 uč. ali 2 %).

6. Katere zvrsti glasbe poznaš?

Graf 14: Zvrsti, ki so jih našli v OŠ

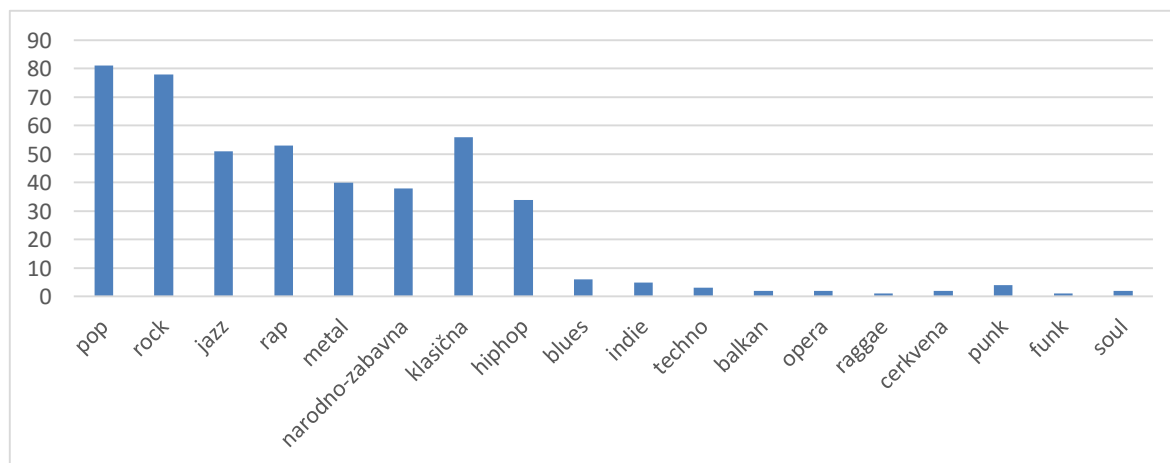
(Vir: lastni vir)

Povprečje zvrsti 4,472.

Graf 15: Zvrsti, ki so jih našli v GŠ

(Vir: lastni vir)

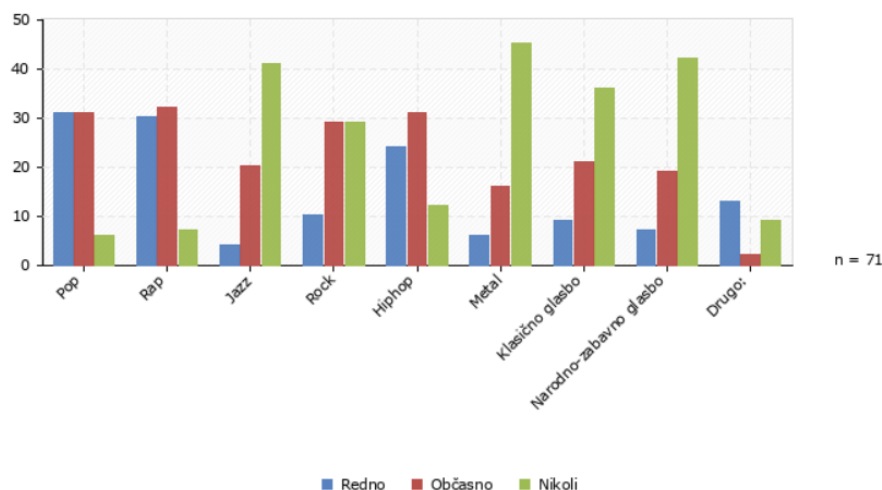
Povprečje zvrsti 6,375.

Učenci znajo naštetih osnovne zvrsti glasbe. Ugotavljam pa, da znajo učenci GŠ naštetih nekoliko več različnih zvrsti glasbe (OŠ so v povprečju naštetih 4,5 zvrsti, GŠ pa 6,4 zvrsti).

7. Označi kako pogosto poslušáš naslednjo glasbo (pop, rap, jazz, rock, hiphop, metal, klasično glasbo, narodno-zabavno glasbo, drugo).

Graf 16: Pogostost poslušanja glasbe med učenci - OŠ

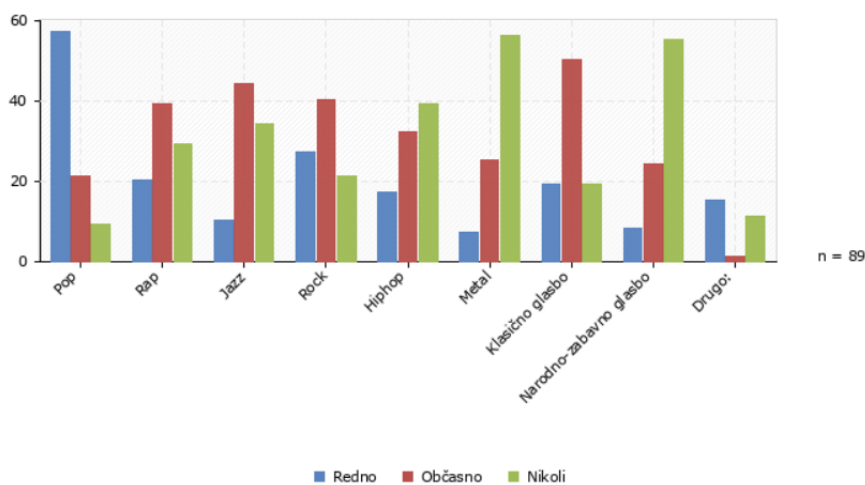
(Vir: 1ka)

Učenci OŠ v največji meri poslušajo pop (31 uč. ali 46 %), rap (30 uč. ali 43 %) in hiphop (24 uč. ali 36 %). V najmanjši meri pa metal (45 uč. ali 67 %), narodno-zabavno glasbo (42 uč. ali 62 %), jazz (41 uč. ali 63 %) in klasično glasbo (36 uč. ali 55 %).

Graf 17: Pogostost poslušanja glasbe med učenci - GŠ

(Vir: 1ka)

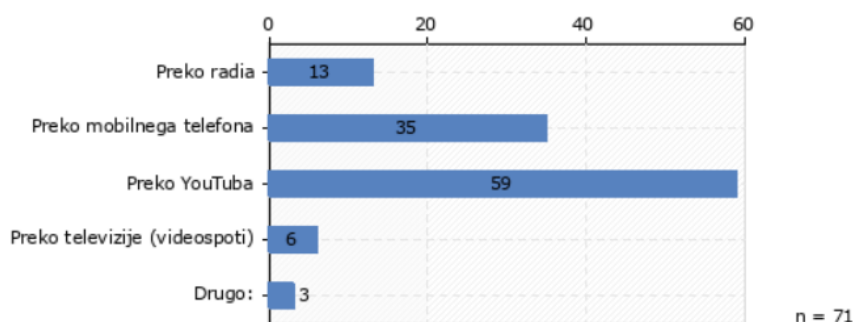

Učenci GŠ v največji meri poslušajo pop (57 uč. ali 66 %) in rock (27 uč. ali 31 %). V najmanjši meri pa metal (56 uč. ali 64 %), narodno-zabavno glasbo (55 uč. ali 63 %) in hiphop (39 uč. ali 44 %). Občasno poslušajo tudi klasično glasbo (50 uč. ali 57 %).

8. *Kako po navadi poslušas glasbo?*

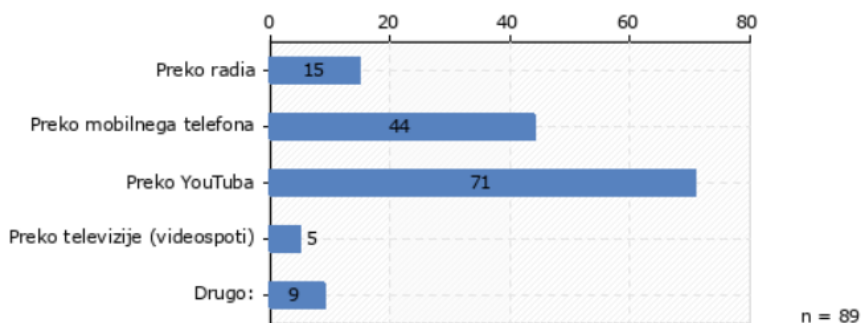
Graf 18: Poslušanje glasbe preko različnih medijev - OŠ

(Vir: 1ka)

Graf 19: Poslušanje glasbe preko različnih - GŠ

(Vir: 1ka)

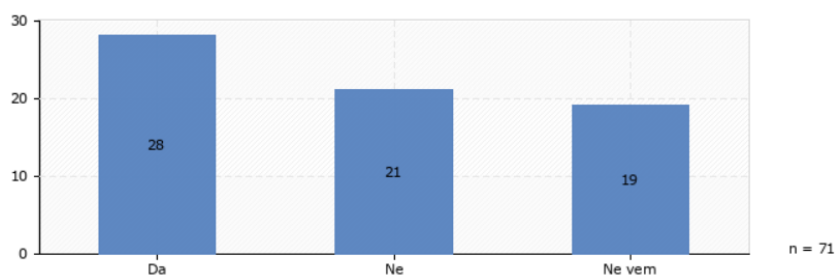
Učenci OŠ glasbo običajno poslušajo preko YouTubea (59 uč. ali 83 %) ali mobilnega telefona (35 uč. ali 49 %). 13 učencev (18 %) glasbo poslušajo preko radia, 6 (8 %) preko televizije kot videospote in 3 (4 %) drugo (npr. iz zvočnika ali oblačne storitve).

Tudi učenci GŠ glasbo običajno poslušajo preko YouTubea (71 uč. ali 80 %) ali mobilnega telefona (44 uč. ali 49 %). 15 učencev (17 %) glasbo poslušajo preko radia, 5 (6 %) preko televizije kot videospote in 9 (10 %) drugo (npr. v živo, iz gramofona ali oblačne storitve).

9. Se ti zdi pomembno, da se na naših radijskih postajah vrti tudi glasba domačih (slovenskih) izvajalcev?

Graf 20: Pomembnost vrtenja glasbe slovenskih izvajalcev na radiu - OŠ

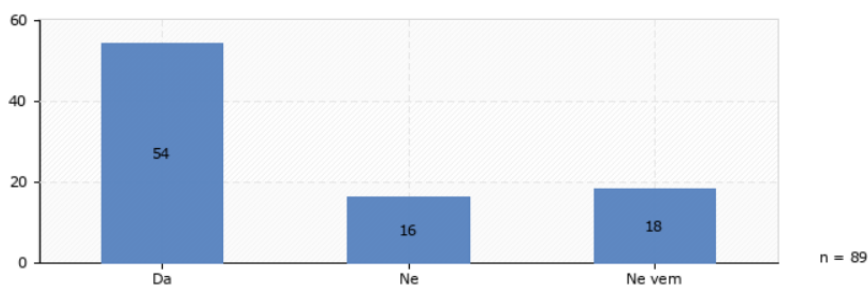
(Vir: 1ka)

28 učencev (39 %) OŠ meni, da je pomembno, da se na naših radiih vrti glasba domačih (slovenskih) izvajalcev. 21 učencem (30 %) ni pomembno, da se na naših radiih vrti glasba domačih izvajalcev, 19 učencev (27 %) pa se ni moglo odločiti ali je ali ni pomembno, da se na naših radiih predvaja glasba domačih izvajalcev.

Graf 21: Pomembnost vrtenja glasbe slovenskih izvajalcev na radiu - GŠ

(Vir: 1ka)

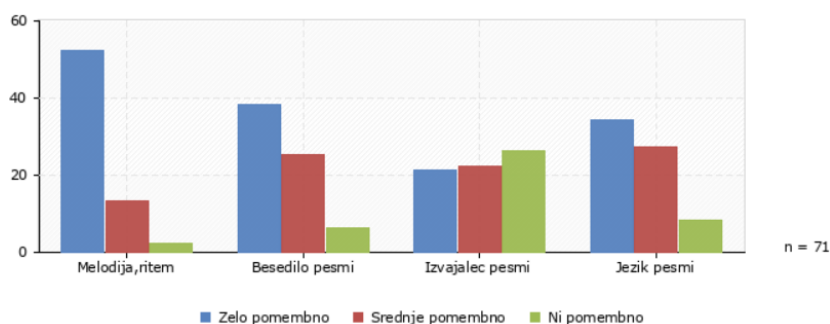

54 učencev (61 %) GŠ meni, da je pomembno, da se na naših radiih vrti glasba domačih (slovenskih) izvajalcev. 16 učencem (18 %) ni pomembno, da se na naših radiih vrti glasba domačih izvajalcev, 18 učencev (20 %) pa se ni moglo odločiti ali je ali ni pomembno, da se na naših radiih predvaja glasba domačih izvajalcev.

10. Označi, kako pomembni so ti pri poslušanju glasbe (melodija - ritem; besedilo, izvajalec, jezik).

Graf 22: Pomembnosti pri poslušanju glasbe med učenci - OŠ

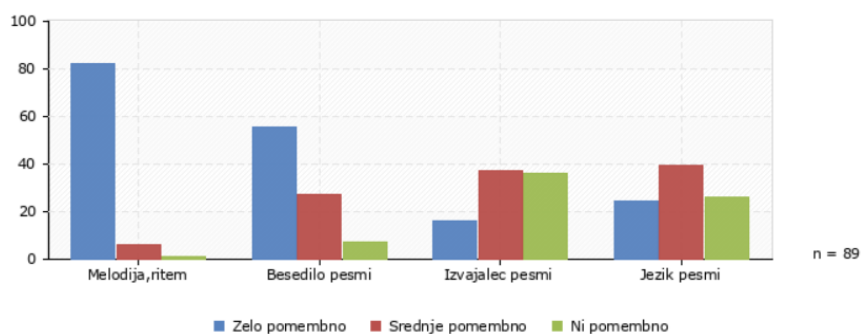
(Vir: 1ka)

52 učencev (78 %) OŠ meni, da sta melodija in ritem pesmi zelo pomembna. Zelo pomembno je tudi besedilo pesmi (38 uč. ali 55 %) in jezik pesmi (34 uč. ali 49 %). Najmanj pomemben se jim zdi izvajalec (26 uč. ali 38 %).

Graf 23: Pomembnosti pri poslušanju glasbe med učenci - GŠ

(Vir: 1ka)

82 učencev (92 %) GŠ meni, da sta melodija in ritem pesmi zelo pomembna. Zelo pomembno je tudi besedilo (55 uč. ali 62 %). Jezik pesmi se zdi srednje pomemben 39 učencem (44 %) in nepomemben 26 učencem (29 %). Izvajalec se zdi srednje pomemben 37 učencem (42 %) in nepomemben 36 učencem (40 %).

5 INTERVJU

Opravila sem intervju z glasbenikom in učiteljem glasbe Markom Furekom, vprašanja so v Prilogi 2.

Slika 8: Glasbenik in učitelj Marko Furek

(Vir: družinski arhiv)

5.1 Namen intervjuja

Z intervjujem (Ustni vir, 2020) sem preverila in primerjala odgovore, ki sem jih dobila z anketiranjem. Na ta način sem tudi preverila zastavljene hipoteze. Učitelj Furek že vrsto let poučuje glasbo na OŠ in se z njo ukvarja tudi v prostem času. Je tudi učitelj kitare, bas kitare, saksofona, klarineta in kontrabasa.

5.2 Intervju z učiteljem glasbe v osnovni šoli Markom Furekom

V anketi, ki sem jo izvedla med učenci OŠ in GŠ, so čisto vsi vprašani odgovorili, da radi poslušajo glasbo. Zakaj menite, da učenci tako zelo radi poslušajo glasbo?

Mislím, da zato, ker glasba osrečuje, ne samo mlade tudi starejše. Glasba povezuje, tako da če prijatelj ali prijateljica poslušata isto glasbo, ju povezujeta ista glasba, ista pesem, isti žanr.

Učenci se včasih poistovetijo s kakšnim besedilom, vidijo sebe v tem besedilu ali podobno. Pa tudi zvok je privlačen. Danes so popularni videospoti, ki tudi včasih vizualno pripomorejo in naredijo pesem atraktivno.

Učenci glasbo večinoma poslušajo sami (83%). Kako bi vi komentirali ta rezultat?

Mislim, da glasba ne samo da povezuje, predvsem osrečuje. Tako da boš pesem ki ti je všeč, hotel slišati čim več krat. Podobno kot hrana, ki ti je všeč in bi jo lahko jedel vsak dan. Ampak ne moreš. Pesem lahko poslušáš vsako minuto, ampak jest pa ne moreš vsako minuto. Ker učenci radi poslušajo določeno glasbo, jo potem tudi doma sami poslušajo.

Zakaj mislite, da učenci glasbe po večini nikoli ne poslušajo pri učenju in reševanju domačih nalog?

Jaz sem glasbo lahko poslušal samo, ko sem se učil matematiko. Ker če sem se učil kakšen tekst, sem zraven težko poslušal glasbo, saj potem nisem bil osredotočen na tekst oz. učenje. Pri matematiki pa je malo drugače in tam sem na primer jaz lahko poslušal glasbo. Pri drugih predmetih pa težko.

Kaj mislite, ali učenci danes raje poslušajo glasbo domačih (slovenskih) ali tujih izvajalcev? Zakaj je tako?

Jaz mislim, da tujih. Kar je škoda, ker imamo tudi v Sloveniji zelo dobro glasbo, zelo dobre glasbenike. Ampak mislim, da se bolj posluša tuja glasba.

Kaj menite, katero glasbeno zvrst danes učenci najbolj pogosto in najraje poslušajo?

Kot sem opazil, dosti učencev posluša naše južne sosede oziroma še malo bolj južno - torej balkansko glasbo.

Zakaj ste se odločili za to zvrst?

Odkar učim v OŠ, ko dam možnost glasbenih želja, sem opazil, da je prisotnih dosti teh balkanskih izvajalcev, pevk, pevcev, rapperjev. So pa bili tudi drugi tuji glasbeniki, ampak bolj hip hop, pop. Torej izkušnje iz OŠ.

Učenci danes glasbo po večini poslušajo preko YouTubea. Kako pa je bilo s tem v vaših časih, ko ste bili osnovnošolec oziroma srednješolec?

Takrat smo imeli na začetku še kasete. In si na primer iz radia posnel na kaseto pesmi, ki smo si jih presneli iz radia. Tiste, ki so nam bile všeč, smo hitro stisnili »rec« in jo posneli. Kasneje so prišli CD-ji. Potem smo si CD-je »pekli«. Danes pa je internet.

Zakaj je po vaše prišlo do teh sprememb?

Glasbena industrija je zelo velik posel. Tehnologija je šla naprej, glasba se je razvijala v različne smeri, tako da vse je povezano predvsem s tehnologijo.

Kaj je po vašem mnenju pomembno poslušalcu ob poslušanju glasbe? Je to melodija oziroma ritem, besedilo, izvajalec ali jezik pesmi?

Mislim, da vse. Jaz osebno, ker sem glasbenik, sem bolj pozoren na melodijo, ritem, inštrumente. Besedila so zadnje. Medtem pa moji kolegi, ki niso glasbeniki, pa mislim, da poslušajo v glavnem besedilo. Jaz mislim, da je pomembno vse. Poslušalca mora vse pritegnit, od besedila do ritma, zvokov in melodije.

Še posebej me zanima, kaj vi mislite, kako pomembno je učencem ob poslušanju glasbe besedilo pesmi.

Včasih je imelo besedilo malo večje sporočilo kot danes. Včasih so se glasbeniki skozi besedilo malo bolj izražali, peli o svojih življenjskih zgodba, situacijah v svetu ali podobno. Danes je vse skupaj malo bolj površinsko, več se poje o nočnem življenju, o zabavi v življenju, besedila niso več toliko globoka. Čeprav še obstajajo, ampak so malo drugačna. Mislim, da bi se lahko to spet malo vrnilo in da bi imela besedila spet malo večje sporočilo.

Učence sem v anketi vprašala: »Ali se ti zdi pomembno, da se na naših radijskih postajah vrti tudi glasba domačih (slovenskih) izvajalcev?« Kaj mislite, kako so učenci večinoma odgovorili?

Upam, da so odgovorili, da bi se lahko več predvajala. Ampak po moje...hmmm. Tudi mene zanima, kako so odgovorili. Želim si, da so podprli slovensko glasbo.

Kako pomembno pa se vam zdi, da se na radiu vrti slovenska glasba?

Meni se to zdi zelo pomembno, ker premalo vzgajamo naše otroke v nekem slovenskem glasbenem duhu. Kot že rečeno, sem prisoten na slovenski glasbeni sceni in vem, da obstajajo dobri glasbeniki, zelo dobre pesmi, poslušne pesmi, tako da bi se lahko vsak našel v njih. Tudi mislim, da če bi imeli angleška besedila, bi lahko šli naši glasbeniki izven slovenskih meja. Tako da mislim, da je to zelo pomembno, saj tudi radia vzgajajo nas in naše otroke glede glasbe.

6 UGOTOVITVE

Na podlagi izvedenih anket in opravljenega intervjuja bom potrdila ali ovrгла na začetku raziskovanja zastavljene hipoteze.

H1: Učencem besedilo pesmi ni pomembno.

H1 lahko ovržem, saj je besedilo pesmi učencem pomembno (OŠ 38 uč. ali 55 % je zelo pomembno, GŠ 55 uč. ali 62 % je zelo pomembno). Tudi skozi intervju sem ugotovila, da je besedilo pesmi pomembno.

H2: Učenci najraje poslušajo rap.

H2 lahko deloma ovržem, saj učenci GŠ večinoma poslušajo pop. Rap pa je skupaj s popom med bolj poslušanimi zvrstmi glasbe med učenci v OŠ.

H3: Učenci raje poslušajo glasbo tujih kot domačih (slovenskih) izvajalcev.

H3 lahko potrdim, saj večina vprašanih raje poslušata glasbo tujih izvajalcev (OŠ 66 uč. ali 94 %, GŠ 80 uč. ali 98 %). Tudi skozi intervju sem dobila potrditev te hipoteze.

H4: Učenci znajo naštetih osnovne zvrsti popularne glasbe.

H4 lahko potrdim, saj znajo učenci OŠ in GŠ naštetih osnovne zvrsti glasbe. Ugotavljam pa, da znajo učenci GŠ naštetih nekoliko več različnih zvrsti glasbe (OŠ so v povprečju naštetih 4,472 zvrsti, GŠ pa 6,375 zvrsti).

H5: Učenci glasbo najpogosteje poslušajo preko YouTubea.

H5 lahko potrdim, saj učenci OŠ in GŠ glasbo poslušajo preko YouTubea (OŠ 59 uč. ali 83%, GŠ 71 uč. ali 80 %).

7 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Ohranjanje glasbe je zelo pomembno za vsak narod, še posebej za male narode kot je naš. S sodelovanjem v folklorni skupini tudi sama pomagam k ohranjanju slovenske kulturne dediščine tako z ljudskim plesom kot pesmimi. To mi zelo veliko pomeni.

Vsako leto se s folklorno skupino udeležimo tudi folklornega festivala v tujini. S tem širimo naše običaje in ljudsko pesem v slovenskem jeziku tudi izven meja naše domovine. In zelo ponosna sem, da lahko to počnem.

Zelo pomembno je tudi, da v popularni glasbi ohranimo slovenski jezik. Morda bi pesem v kakšnem drugem jeziku (npr. angleščini ali španščini) zvenela zelo dobro, vendar se morajo naši pisci in izvajalci pesmi zavedati odgovornosti in negovati slovenski jezik tudi skozi pesem ter čim več pesmi napisati in odpeti v slovenščini. Sama za svoje pevske nastope vedno izberem pesem v slovenščini, rada pa zapojem tudi katero izmed slovenskih ljudskih pesmi, ki sem se jih naučila pri folklori in vokalni skupini na Konservatoriju za glasbo in balet Maribor.

8 PRIPOROČILA IN PREDLOGI

Skozi prebiranje literature, raziskavo in glede na lastno delovanje v glasbeni šoli, pevskih zborih, vokalnih skupinah in sodelovanju pri mladinski folklorni skupini sem ugotovila, da je ohranjanje slovenskega jezika v glasbi zelo pomembno, saj vpliva na krepitev jezika neke družbe, skozi glasbo pa poteka tudi vzgajanje otrok in mladine, ki se z njo poistovetijo. Zelo pomembno je tudi ohranjanje slovenske kulturne dediščine skozi slovensko ljudsko glasbo in ljudski ples, k čemur tudi sama prispevam že 7 let, saj ponosno predstavljam, širim in s tem ohranjam naše običaje, ljudsko petje in ples.

Podajam naslednja priporočila in predloge:

- Glasba je stara toliko kot človeštvo, zato je pomembno, da jo ohranjamo in negujemo še naprej. Posebej to velja za slovensko ljudsko in slovensko narodno-zabavno glasbo.
- Pisari besedil bi se morali zavedati pomembnosti ohranjanja slovenskega jezika v zabavni glasbi in pisati pesmi v slovenskem jeziku, čeprav morda v kakšnem drugem zvenijo »bolje«.
- Radijske postaje naj vrtijo še več glasbe slovenskih avtorjev kot predvideva Zakon o medijih, kjer je sicer predpisan obvezen delež predvajanja slovenske glasbe.
- V glasbenih šolah bi se lahko učili poleg klasične glasbe tudi več slovenske ljudske glasbe v interesu ohranjanja te glasbe tudi za naslednje rodove.

Ob pisanju naloge se mi je porodila tudi ideja, da bi lahko sama s svojim do sedaj že osvojenim znanjem s področja petja in plesa, svoje znanje prenašala na mlajše in tiste, ki so še povsem brez glasbeno-plesnega predznanja, in sicer na način, da bi:

- pomagala voditi folklorne delavnice za učence prve triade svoje OŠ,
- zasnovala logotip folklorne skupine, pripravila spletno stran za folklorno skupino in QR kodo za dostop,
- pripravljala glasbene uganke za učence prve triade svoje OŠ,
- sodelovala v projektu Učenec poučuje in
- podala predlog izvedbe kulturnega dne.

8.1 Folklorne delavnice za učence prve triade

Folklor je gibanje, ples, je petje ljudskih pesmi, je ohranjanje naše kulturne dediščine. Marija Javornik (1997, str. 1128-1129) je folkloro opredelila kot tradicionalno, ljudsko kulturo, meni, da gre za duhovno izročilo skupnosti ali ljudstva. Danes se ljudski ples ohranja v okviru strokovno vodenih folklornih skupin, ki ohranjajo in poustvarjajo ljudski ples, glasbo, šege in navade (Janžič, 2007, str. 11). Folklor je lahko zelo zabavna, zato sem dobila idejo, da bi jo v svoji OŠ skupaj z učiteljico poučevala v nižjih razredih kot interesno dejavnost.

Naša šola zaenkrat še ne ponuja folklorne dejavnosti. Vem pa, da jo nekatere šole ponujajo, zato se mi je porodila ideja, da bi skupaj z učiteljico, ki tudi ima znanje s tega področja, vodili delavnice folklorne. Delavnice bi bile namenjene učencem prve triade, saj je s folkloro priporočljivo začeti že v zgodnjem otroštvu. Delavnice bi potekale po pouku, v času OPB, kot prostovoljna interesna dejavnost. Na delavnicah bi učenci spoznali hopsanje, tek ob glasbi, ritmično skakanje, prepevali bi slovenske ljudske pesmi in se igrali igre naših prednikov, ki so nekatere že skoraj pozabljene.

Poleg učenja ljudskih plesov in pesmi, obujanja starih običajev in iger, ki so se jih igrali nekoč, bi se učenci seznanili tudi z odrskim nastopanjem in se pripravljali na nastope, s katerimi bi lahko popestrili kulturni program ob različnih priložnostih na šoli (na primer ob prireditvi ob materinskem dnevu, na šolskem bazarju, ob koncu šolskega leta...). Nastope bi kasneje lahko prenesli tudi na prireditve v Mestni četrti ob krajevnih praznikih ali gostovanja na drugih OŠ. V ta namen in za boljšo prepoznavnost naše šole in folklorne skupine, sem si zamislila logotip.

Slika 9: Šolski logotip

(Vri: <http://www.os-leon.si/wp-content/uploads/2020/02/Publikacija-2019-2020-NOVAA.pdf>)

Logotip sem najprej skicirala na list papirja. Postavila sem ga v dvojni krog, notranji je rumen, ker je tudi logotip naše šole okrogel in ima v notranjosti rumen krog z obrisom podobe Leona Štuklja, po katerem se imenuje naša šola (slika 9).

V sredini sta prikazana plesalca oziroma otroka, saj gre za otroško skupino, oblečena v oblačilno podobo naših prednikov. Skica logotipa otroške folklorne skupine je prikazana na sliki 10.

Slika 10: Skica logotipa

(Avtorica: Zala Vodušek)

Iz skice je nastala računalniška verzija logotipa, ki mi ga je pomagal izdelati oče (slika 11).

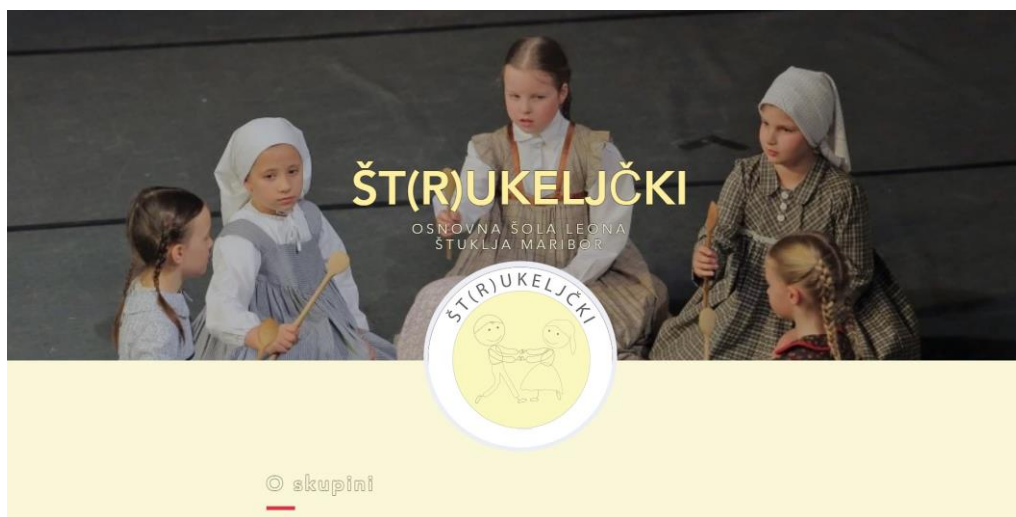
Slika 11: Logotip

(Avtor: Mitja Vodušek)

Vsaka skupina potrebuje tudi ime. Za našo sem izbrala ime Št(r)ukeljčki. Ime skupine sem izbrala v povezavi z imenom šole, ki nosi ime po olimpijcu Leonu Štuklju, kjer sem v priimek

vrinila črko r. Hkrati pa so štruklji tradicionalna slovenska jed, kar se lepo zlije s skupino, ki ohranja kulturno dediščino naše dežele.

Računam, da se bodo delavnice pričele z novim šolskim letom. Želim si, da bo zanimanje med učenci veliko, sama pa se bom potrudila, da bodo naša druženja poučna in zabavna. V ta namen sem s pomočjo očeta zasnovala spletno stran (slika 12).

Slika 12: Spletna stran folklorne skupine Št(r)ukeljčki

(Vir: lastna izdelava na spletni strani wix.com)

Spletna stran je dosegljiva tudi preko QR kode, ki je prikazana na sliki 13.

Slika 13: QR koda za dostop do spletne strani

(Vir: lastna izdelava na spletni strani unitag.io)

8.2 Glasbene uganke

Ker glasbo res obožujem in nenehno iščem nove ideje in načine, kako z njo ustvarjati, se mi je utrnila tudi ideja, da bi pripravila glasbene uganke za učence nižjih razredov. Uganke bi lahko uporabile učiteljice kot uvod v ure glasbene umetnosti ali za popestritev pouka, saj je znano, da so uganke pri otrocih zelo priljubljene in da ugodno vplivajo na njihov razvoj. Gre za kratke uganke vezane na različne sklope. Navajam prvi sklop ugank, ki se navezujejo na glasbila. Uganke bi predstavila ob ritmičnem ploskanju.

Primer uganke 1:

*Črne in bele,
glasne in tihe,
prsti po njih hite,
krasen zvok melodije izpod njih sliši se.*

Kaj je to? Odgovor je *klavir*.

Primer uganke 2:

*Trebuh velik, votel in lesen ima,
šest strun krasi telo,
njeni zvoki pa zelo božajo moje uho.*

Kaj je to? Odgovor je *kitara*.

Primer uganke 3:

*Glasen je zelo,
kot valj njegovo je telo,
sliši daleč se zelo – bum bum.*

Kaj je to? Odgovor je *boben*.

Primer uganke 4:

*Je zlata kot sonce,
glasna za tri lonce,
tri ventile ima
in trobi tra-ra, tra-ra.*

Kaj je to? Odgovor je *trobenta*.

Primer uganke 5:

*Je majhna kot piška
in polna drobižka.
Nanjo lahko ropotaš,
v šoli jo zagotovo imaš.*

Kaj je to? Odgovor je *ropotulja*.

Mislím, da so uganke dober način, kako vzbuditi zanimanje za glasbo tudi pri tistih učencih, ki jim glasba sicer ni zelo pri srcu. Z ugankami pa bi začeli razvijati zanimanje za glasbo že pri učencih prve triade.

8.3 Učenec poučuje

Gre za Unescov projekt ob svetovnem dnevu učiteljev v mesecu oktobru, pri katerem sodeluje tudi naša šola in v okviru katerega se lahko učenci višjih razredov preizkusimo v vlogi učiteljev na način, da sodelujemo pri pripravi učnega procesa nekega predmeta v nižjih razredih. Tudi sama sem se odločila, da se preizkusim v tej vlogi, izbrala sem predmet Glasbena umetnost. Dogovorila sem se z učiteljico 3. razreda, ki mi je dala navodila, kako se lotiti dela in učno vsebino za uro. Pripravila sem pesem Na planincah lušno biti.

Ko sem stopila v razred sem se najprej predstavila in učencem povedala, kaj bomo počeli pri pouku Glasbene umetnosti. Sledilo je ogrevanje telesa in glasilk. Izvedli smo nekaj vaj za ogrevanje telesa, in sicer tapkanje rok in nog, kroženje z glavo, rameni in boki, razgibavanje kolen in gležnjev. Ogrelimo še naše glasilke z izgovorjavo različnih zlogov in tonskih višin. Za poučevanje sem izbrala slovensko ljudsko pesem Na planincih lušno biti. Pesem sem najprej prebrala in učencem razložila nerazumljive besede. Pogovorili smo se tudi o čem pesem govori. Nato smo se jo skupaj naučili še odpeti. Za domačo nalogo so otroci ustvarjali risbice na temo obravnavane pesmi. Na sliki 14 je ena izmed risbic, ki so jo narisali učenci na pesem Na planincih lušno biti.

Slika 14: Risbica učenca 3. razreda

(Foto: Zala Vodušek)

Odziv učencev je bil dober, sprejeli so me z veseljem, pri pouku so bili motivirani in so dobro sodelovali. Tudi sama sem se v njihovi sredini dobro počutila, ugotovila pa sem, da poklic učitelja ni lahek, saj zahteva veliko potrpežljivosti, ustvarjalnosti in dobre volje.

8.4 Kulturni dan - predlog izvedbe

Naši kulturni dnevi so tematsko zelo različni, večinoma pa se jih konča z izdelavo plakatov po skupinah. Sama sem prišla na idejo in pripravila dva predloga izvedbe kulturnega dne, ki bi gotovo bil zanimiv za učence 4. in 5. razreda. Oba predloga sta vezana na glasbo, prvi na folklorno dejavnost, drugi pa na izdelavo preprostih glasbil iz odpadnih materialov. V nadaljevanju bom predstavila oba predloga.

Predlog 1 – predstavitev folklorne dejavnosti in igre naših prednikov

V šoli bi se zbrali ob običajnem času, torej ob 8:15. Po malici bi začeli z ogrevanjem (tek naprej in nazaj, tek na mestu, hopsanje, sonožno skakanje, kroženje z glavo, rokami, boki in koleni). Po ogrevanju bi sledila predstavitev mladinske folklorne skupine, v kateri plešem, in kostumske podobe štajerskega območja. Po plasteh bi jim pokazala, kako sta sestavljeni dekliška in fantovska štajerska kostumska podoba. Po predstavitvi bi se razdelili v dve skupini. V eni skupini bi bili fantje, v drugi pa punce. Z dekleti bi izvedla pevske vaje in jih naučila pesem *Ob bistrem potoku je mlin, saj je večini ta pesem že znana*, in bi jo hitro osvojile. Nato bi jih naučila urediti pričesko. Petje bi začele z ogrevanjem telesa in glasilk. Telo bi ogrele s tapkanjem po rokah in nogah, s kroženje z glavo, z masiranjem ličnic, prepono pa bi ogrele s sikanjem. Glasilke bi ogrele s petjem po tonih gor in dol z različnimi zlogi. Nato bi dekleta naučila pripraviti pričesko, ki so jo nekoč nosila dekleta, danes pa je to ena izmed najpogostejših pričesk, ki jih nosijo plesalke otroških in mladinskih folklornih skupin. Gre za dve kiti, ki sta spleteni od temena glave navzdol. Na koncu sta speti s tanko črno gumico. Prečka mora teči točno po sredini glave. Lasje, ki so kratki, se ob straneh spnejo z lasnicami črne barve.

S fanti bi izvedli igro s klobuki. Pokazala bi jim, kako se igra igro s klobuki, pri čemer fant, ki stoji za drugim fantom, vzame klobuk iz glave sprednjega fanta in si ga povezne na glavo. To ponavljajo tako dolgo, dokler se nekdo ne zmoti. Tisti nato izpade, ostali pa igro nadaljujejo tako dolgo, da ostane samo zmagovalec. Dekleta bi med tem navijala. Vsi skupaj bi nato kulturni dan zaključili z igro labirint. To je igra, pri kateri se otroci postavijo v tri vrste tako, da so vsi obrnjeni v isto smer in imajo iztegnjene roke, da se skoraj dotikajo. Otroci tako predstavljajo zid. Nato se izbereta dva učenca, ena punca in en fant. Eden od njiju lovi, drugi pa beži in govori »obrni«. Ko izgovori besedo »obrni,« se otroci, ki predstavljajo zid, obrnejo

v desno za devetdeset stopinj. Igra traja tako dolgo, dokler tisti, ki lovi, ne ujame tistega, ki beži. Nato zamenjamo igralce in ponovimo igro. Na koncu bi za slovo vsi skupaj zajuckali. Preživeli bi lep dopoldan, hkrati pa bi se spoznali tudi s slovensko kulturno dediščino.

Predlog 2 – glasbila iz odpadnih materialov in embalaže

Vemo, da danes proizvedemo velike količine odpadkov, odpadne embalaže iz plastike, papirja, kartona in stekla. Veliko tega lahko ponovno uporabimo in iz njih naredimo uporabne stvari in s tem tudi pomagamo naravi in okolju.

Prišla sem na idejo, da bi lahko učenci v okviru kulturnega dne izdelovali glasbila in na koncu nanje tudi zaigrali. Izdelava takšnih glasbil ni povezana z veliko finančnimi sredstvi, potrebno je le zbirati in hraniti odpadno embalažo, plastenke, lončke, kartonske škatle, tulce in podobno, saj se iz njih lahko izdelata krasna glasbila.

Primer glasbila 1: ROPOTULJICA

Za izdelavo ropotuljice potrebujemo (slika 15):

- plastično jajčko, ki nam ostane, ko pojemo čokolado, ki je okoli nje in jo običajno zavržemo in
- zrna riža, pšenice, drobne kamenčke...

Slika 15: Material za izdelavo ropotuljice

(Foto: Zala Vodušek)

Jajčko odpremo, vanjo damo zrna in jo ponovno dobro zapremo. Tako dobimo preprosto ropotuljico. Ob stresanju iz nje prihajajo zvoki, ki so odvisni od količine zrn ali kamenčkov, ki

smo jih dali v notranjost jajčke. Če želimo glasnejši zvok, moramo dodati več polnila, če pa želimo tišji zvok, dodamo manj polnila. Na sliki 16 je primer ropotuljice, ki sem jo izdelala.

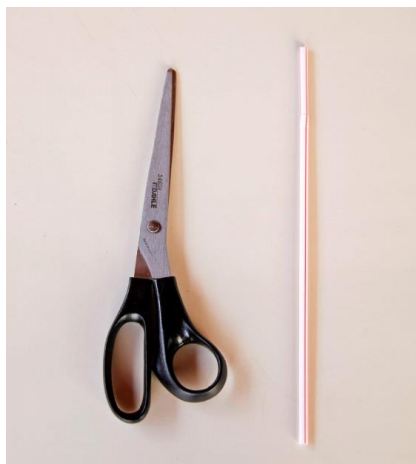
Slika 16: Ropotuljica – končni izdelek

(Foto: Zala Vodušek)

Primer glasbila 2: PIŠČAL

Za izdelavo piščali potrebujemo (slika 17):

- daljšo slamico in
- škarje.

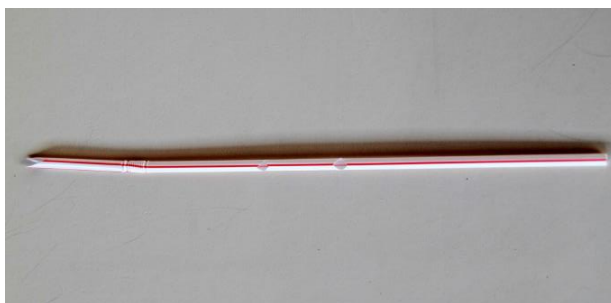

Slika 17: Material za izdelavo piščali

(Foto: Zala Vodušek)

Na zgornjem delu slamico s škarjami odrežemo na špic. Nato jo na več mestih zarezemo s škarjami, da nastanejo odprtine. Z ustnicami nato rahlo stisnemo zgornji del slamice, ki je odrezan na špic in vanjo pihamo. Odprtine oziroma luknjice služijo za ustvarjanje različnih

tonov. Slika 18 prikazuje piščal, ki sem jo izdelala iz slamice potem, ko sem popila pijačo in bi slamico zavrgla.

Slika 18: Piščal – končni izdelek

(Foto: Zala Vodušek)

Primer glasbila 3: BRLEK

Za izdelavo brleka potrebujemo (slika 19):

- plastičen lonček ali orehovo lupino,
- gumico,
- leseno palčko ali zobotrebec.

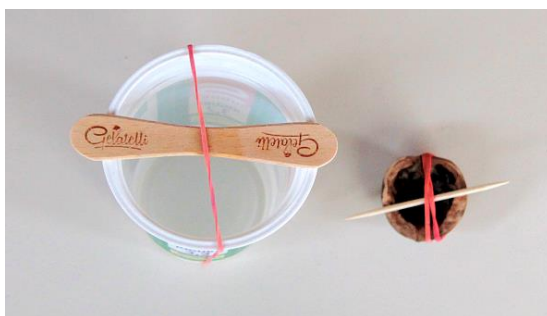

Slika 19: Material za izdelavo brleka

(Foto: Zala Vodušek)

Plastični lonček očistimo in osušimo. Čez njega po dolžini napnemo gumico. Pod gumico namestimo leseno palčko, sama sem uporabila palčko od sladoleadne lučke. Brlek lahko naredimo tudi iz polovice orehove lupine po enakem postopku. Nanj igramo tako, da s prstom dvigujemo leseno palčko, ki nato udarja nazaj po lončku in s tem oddaja zvok. Na sliki 20 je

brlek, ki sem ga naredila iz jogurtovega lončka, gumice in sladoleadne palčke ter brlek iz orehove lupine, gumice in zobotrebca.

Slika 20: Brlek – končni izdelek

(Foto: Zala Vodušek)

Primer glasbila 4: NUNALCA

Za izdelavo nunalce potrebujemo (slika 21):

- tulec,
- gumico in
- kos plastične folije.

Slika 21: Material za izdelavo nunalce

(Foto: Zala Vodušek)

Na sredini tulca s škarjami naredimo luknjo. Eno stran tulca prekrijemo s plastično folijo. Plastično folijo napnemo in na njo damo gumico. V luknjo, ki smo jo naredili s škarjami,

mrmraje pojemo, da iz nje izvabimo brenčoč zvok. Sama sem za izdelavo uporabila kartonski tulec od toaletnega papirja, gumico in kos folije iz škatle napolitank (slika 22).

Slika 22: Nunalca – končni izdelek

(Foto: Zala Vodušek)

9 ZAKLJUČEK

Glavni vir glasbe je človeški glas. Ljudje glasbo poslušamo ob različnih priložnostih. Glasba za nekatere predstavlja sprostitev, za nekatere pa je tudi vir zaslužka in preživetja. Posameznikov odziv na glasbo je zelo oseben, glasbeni okus pa zelo različen, kar sem ugotovila tudi skozi raziskovalno nalogo.

Na začetku sem si zastavila pet hipotez, tri sem lahko potrdila, eno ovrгла in eno delno ovrгла. Opravila sem anketo med učenci 7., 8. in 9. razredov OŠ Leona Štuklja Maribor in med učenci 6. razreda, SFG I in SFG II Konservatorija za glasbo in balet Maribor. Ugotovila sem, da čisto vsi anketirani učenci radi poslušajo glasbo in da se večina anketirancev OŠ in GŠ vsakodnevno srečuje z glasbo. Analiza je pokazala, da večina učencev OŠ in GŠ glasbo poslušajo sami, glasbo pa poslušajo na zabavah, ko jim je dolgčas, ko so žalostni in za sprostitev, nikoli pa je ne poslušajo ob reševanju DN in pri učenju. Večina učencev OŠ in GŠ raje poslušata glasbo tujih kot domačih (slovenskih) izvajalcev. Ugotovila sem tudi, da znajo učenci GŠ v povprečju naštetih več zvrsti kot pa učenci OŠ. Najpogosteje so znali naštetih pop, rock, rap, jazz, klasično glasbo, narodno-zabavno glasbo in metal, učenci GŠ pa so zraven tega omenili tudi punk, funk, soul, raggae, cerkveno glasbo, indie, techno in opero. Ugotovila sem, da učenci OŠ in GŠ v največji meri poslušajo pop, glasbo pa najraje poslušata preko YouTubea. Učencem OŠ in GŠ se zdi pomembno, da se na radiu vrti glasba domačih (slovenskih) izvajalcev, zelo pomembna pri pesmi pa se jim zdita melodija in ritem.

Ob koncu naloge sem pripravila predloge in priporočila, ki izhajajo iz naloge na temo glasbe, petja, plesa, folklorne. Upam, da se jih čim več izvede in uresniči.

Nalogo sem pripravljala precej časa, hkrati pa sem se ob pisanju tudi veliko naučila. Analizirala sem skozi ankete pridobljene podatke, opravila intervju. Preizkusila sem se v vlogi učiteljice, izdelala sem preprosta glasbila, pripravila uganke za otroke in predloge za izvedbo kulturnega dne ter idejo za ustanovitev folklorne skupine kot interesno dejavnost na naši šoli. Sodelovala sem pri pripravi logotipa, spletne strani in QR kode za šolsko folklorno skupino Št(r)ukeljčki. Upam, da se bo katera od idej v prihodnjem šolskem letu tudi uresničila, takrat bom zelo vesela.

Glasba in z njo povezani klavir, solo petje, zborovsko petje, vokalna skupina, folklor, bodo gotovo tudi v prihodnje ostali moji spremljevalci, torej moj drugi svet, svet, ki je zame zelo pomemben. Tudi v času, ko smo zaradi korona virusa morali ostati doma, mi je glasba krajšala dneve in moji celotni družini vlivala veselje in optimizem. Brez nje res ne morem.

SEZNAM LITERATURE

- Arheološki park Divje babe. 2019. *Neandertalčeva piščal*. [Http://www.divje-babe.si/neandertalceva-piscal](http://www.divje-babe.si/neandertalceva-piscal) (26. 12. 2019).
- Eterović, Ana. 2007. Folklorne skupine in narodno-zabavni ansambli: o neposrečenosti kombinacije. V *Folklornik*, ur. Bojan Knific, 53. Ljubljana: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.
- Furek, Marko. 2020. *Ustni vir*. 12. 1. 2020.
- Gaberščik, Adriana. 2007. Ljudska pesem med zborovsko in narodno-zabavno glasbo. V *Folklornik*, ur. Bojan Knific, 42-43. Ljubljana: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.
- Janžič, Marko. 2007. Ljudski ples: šport ali umetnost? V *Folklornik*, ur. Bojan Knific, 11-13. Ljubljana: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.
- Javornik, Marija, ur. 1997. *Veliki splošni leksikon v osmih knjigah*. Ljubljana: DZS.
- Korpič, Nevenka. 2008. *...Ljudska glasbila...bogata dediščina...: »ko godec igra na goslice, prelepo odmevajo pesmice«*. Ormož: Muzej Ormož.
- Močnik, Damijan, Manica Habjanič Gaberšek in Samo Ivačič. 2007. Slovensko ljudsko glasbeno izročilo. V *Glasba, učbenik za glasbo v 1. letniku gimnazije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Music Timeline. 2019. *Časovna premica glasbe*. [Https://music-timeline.appspot.com/#](https://music-timeline.appspot.com/#) (26. 12. 2019).
- OŠ Leona Štuklja Maribor. 2019. *Publikacija 2019/2020*. [Http://www.os-leon.si/wp-content/uploads/2020/02/Publikacija-2019-2020-NOVAA.pdf](http://www.os-leon.si/wp-content/uploads/2020/02/Publikacija-2019-2020-NOVAA.pdf) (13. 1. 2020).
- Širca Pavčič, Mojca. 2018. *Solfeggio I*. Postojna: Rej d. o. o.
- Švigelj, Bojan, ur. 2015. *Glasba - velika slikovna enciklopedija*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Unitag QR. 2020. *QR Code generator*. [Https://www.unitag.io/qrcode](https://www.unitag.io/qrcode) (13. 3. 2020).
- Volk, Nina. 2007. Ljudska glasba v sodobnosti. V *Folklornik*, ur. Bojan Knific, 67-69. Ljubljana: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.
- Waugh, Alexander. 2000. *Klasična glasba – vodnik za poslušanje in spoznavanje*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Wikipedija 1. 2019. *Glasba*. [Https://sl.wikipedia.org/wiki/Glasba](https://sl.wikipedia.org/wiki/Glasba) (3. 11. 2019).
- Wikipedija 2. 2019. *Narodnozabavna glasba*. [Https://sl.wikipedia.org/wiki/Narodnozabavna_glasba](https://sl.wikipedia.org/wiki/Narodnozabavna_glasba) (29. 12. 2019).
- Wikipedija 3. 2019. *Radio*. [Https://sl.wikipedia.org/wiki/Radio](https://sl.wikipedia.org/wiki/Radio) (26. 12. 2019).
- Wikipedija 4. 2019. *YouTube*. [Https://sl.wikipedia.org/wiki/YouTube](https://sl.wikipedia.org/wiki/YouTube) (27. 12. 2019).
- Wix. 2020. *Št(r)ukeljčki*. [Https://mixipress.wixsite.com/strukeljcki](https://mixipress.wixsite.com/strukeljcki) (24. 4. 2020).

PRILOGE

- Priloga 1 Anketni vprašalnik
- Priloga 2 Vprašanja za intervju

ANKETNI VPRAŠALNIK

GLASBA – MOJ DRUGI SVET

Pozdravljeni!

Odločila sem se, da bom raziskovala glasbene zvrsti in kakšno glasbo poslušajo mladi danes. Pripravila sem kratki anketni vprašalnik. Vljudno vas prosim, da odgovorite na zastavljena vprašanja in mi pomagate pri raziskavi.

V naprej se vam zahvaljujem za sodelovanje in vas lepo pozdravljam.

Zala Vodušek

1. Ali rad(a) poslušáš glasbo?

a) Da. b) Ne.

2. Kako pogosto poslušáš glasbo?

a) Vsak dan. b) Vsak drugi dan. c) Enkrat na teden. d) Enkrat na mesec. e) Nikoli.

3. S kom po navadi poslušáš glasbo?

a) Sam. b) S prijatelji. c) Z družino in sorodniki. d) Drugo _____.

4. Označi, kako pogosto poslušáš glasbo ob naslednjih priložnostih:

(v vsaki vrstici s križcem označi samo eno od možnosti – Redno, Občasno ali Nikoli)

	Redno	Občasno	Nikoli
Na zabavah.			
Pri učenju.			
Pri reševanju domačih nalog.			
Ko mi je dolg čas.			
Ko sem žalosten/žalostna.			
Za sprostitev.			

5. Glasbo katerih izvajalcev raje poslušáš?

a) Domačih (slovenskih) izvajalcev. b) Tujih izvajalcev.

6. Katere zvrsti glasbe poznaš? Prosim, naštej jih.

Priloga 1

7. Označi, kako pogosto poslušáš naslednjo glasbo:

(v vsaki vrstici s križcem označi samo eno od možnosti – Redno, Občasno ali Nikoli)

	Redno	Občasno	Nikoli
pop			
rap			
jazz			
rock			
hiphop			
metal			
klasično glasbo			
narodno-zabavno glasbo			
drugo _____			

8. Kako po navadi poslušáš glasbo?

- a) Preko radia. d) Preko televizije (videospoti).
b) Preko mobilnega telefona. e) Drugo _____
c) Preko YouTubea.

9. Se ti zdi pomembno, da se na naših radijskih postajah vrti tudi glasba domačih (slovenskih) izvajalcev?

- a) Da. b) Ne. c) Ne vem.

10. Označi, kako pomembni so ti pri poslušanju glasbe:

(v vsaki vrstici s križcem označi samo eno od možnosti – Zelo pomembno, Srednje pomembno ali Ni pomembno)

	Zelo pomembno	Srednje pomembno	Ni pomembno
Melodija, ritem pesmi.			
Besedilo pesmi.			
Izvajalec pesmi.			
Jezik, v katerem je pesem.			

11. Obkroži, kateri razred obiskuješ. – za OŠ

- a) 7. razred b) 8. razred c) 9. razred

11. Obkroži, kateri razred glasbene šole obiskuješ. – za GŠ

- a) 6. razred b) SFG I c) SFG II

12. Obkroži, kakšnega spola si.

- a) Punca b) Fant

Hvala za sodelovanje! 😊

INTERVJU

Glasba – moj drugi svet

INTERVJU

1. V anketi, ki sem jo izvedla med učenci osnovne in glasbene šole, so čisto vsi vprašani odgovorili, da radi poslušajo glasbo. Zakaj menite, da učenci tako zelo radi poslušajo glasbo?
2. Učenci glasbo večinoma poslušajo sami (83%). Kako bi vi komentirali ta rezultat?
3. Zakaj mislite, da učenci glasbe po večini nikoli ne poslušajo pri učenju in reševanju domačih nalog?
4. Kaj mislite, ali učenci danes raje poslušajo glasbo domačih (slovenskih) ali tujih izvajalcev?
5. Kaj menite, katero glasbeno zvrst danes učenci najbolj pogosto in najraje poslušajo?

Zakaj ste se odločili za to zvrst?
6. Učenci danes glasbo po večini poslušajo preko YouTubea. Kako pa je bilo s tem v vaših časih, ko ste bili osnovnošolec oziroma srednješolec?

Zakaj je po vaše prišlo do teh sprememb?
7. Kaj je po vašem mnenju pomembno poslušalcu ob poslušanju glasbe? Je to melodija oziroma ritem, besedilo, izvajalec ali jezik pesmi?
8. Še posebej me zanima, kaj vi mislite, kako pomembno je učencem ob poslušanju glasbe besedilo pesmi.
9. Učence sem v anketi vprašala: »Ali se ti zdi pomembno, da se na naših radijskih postajah vrti tudi glasba domačih (slovenskih) izvajalcev?« Kaj mislite, kako so učenci večinoma odgovorili?
10. Kako pomembno pa se vam zdi, da se na radiu vrti slovenska glasba?